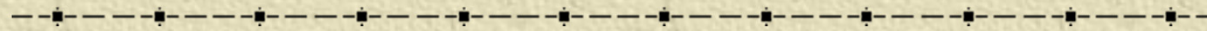

Αυτισμός – Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές

Γιώργος Καραντάνος, Παιδοψυχίατρος

Κων/νος Φρανσής, Παιδοψυχίατρος

Ίδρυμα για το παιδί «Η Παμμακάριστος»

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Kanner, 1943

✧ Έννοια

✧ Καίρια περιγραφή

✧ Σημεία που δεν αποδείχτηκαν

✧ Περιορισμός αργότερα της αρχικής πλούσιας περιγραφής

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Kanner, 1943

- ✦ Βαριά αυτιστική απομόνωση
- ✦ Καταναγκαστική επιθυμία για διατήρηση της ομοιότητας
- ✦ Καλή μηχανική (rote) μνήμη
- ✦ Έκφραση που δείχνει νοημοσύνη και συλλογισμό
- ✦ Αλαλία ή γλώσσα χωρίς πραγματική επικοινωνιακή πρόθεση
- ✦ Υπερευαισθησία στα ερεθίσματα
- ✦ Επιδέξια σχέση με τα αντικείμενα.

Κλινική οντότητα του Αυτισμού Kanner, 1943

**«Τα παιδιά αυτά έρχονται στον
κόσμο με μια εγγενή αδυναμία
να αναπτύξουν τη συνήθη,
βιολογικά καθορισμένη
συναισθηματική επαφή»**

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Kanner, 1946

- ✧ Άμεση και επιβραδυσμένη ηχολαλία
- ✧ Χρήση του τόνου φωνής του ομιλητή επακριβώς
- ✧ Ακραία κυριολεξία
- ✧ Δεν εκφράζουν φανερή άρνηση, απλώς αποφεύγουν τα ανεπιθύμητα
- ✧ Δεν καταφάσκουν λέγοντας «ναι», αλλά επαναλαμβάνουν ότι ειπώθηκε
- ✧ Μεταφορικές υποκαταστάσεις
- ✧ Προσπαθούν να μεταδώσουν με το επιμέρους το όλον, και αντίστροφα
- ✧ Μιλούν αντιστρέφοντας τις αντωνυμίες

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Eisenberg & Kanner, 1956

- ✦ **Ακραία απομόνωση**
- ✦ **Καταναγκαστική εμμονή στην διατήρηση της ομοιότητας**
- ✦ **Έναρξη μέσα στα δύο πρώτα χρόνια της ζωής**

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Rutter / Schopler, 1978

- ✦ Επιβραδυσμένη και αποκλίνουσα γλωσσική ανάπτυξη, με ορισμένες χαρακτηριστικές εκδηλώσεις, δυσανάλογη με το νοητικό δυναμικό του παιδιού.
- ✦ Μειονεκτική κοινωνική ανάπτυξη, με σειρά από ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, δυσανάλογη με το νοητικό δυναμικό του παιδιού.
- ✦ Εμμονή στην ομοιότητα που φαίνεται από τους στερεότυπους τρόπους παιχνιδιού, τις ασυνήθιστες ενασχολήσεις και την αντίσταση στην αλλαγή.
- ✦ Έναρξη πριν από την ηλικία των 30 μηνών.

Ζητήματα που έχουν ξεκαθαρίσει

- ✦ Αποσύνδεση από την ψύχωση και την πρώιμη σχιζοφρένεια
- ✦ Αποσύνδεση από τις τραυματικές (πρώιμες) αλληλεπιδράσεις
- ✦ Ο Αυτισμός ως αναπτυξιακή διαταραχή

Διάχυτες Διαταραχές της Ανάπτυξης

- ✧ Διαφοροποίηση από Νοητική Καθυστέρηση (Γενικευμένη)
- ✧ Διαφοροποίηση από Ειδικές Αναπτυξιακές διαταραχές
- ✧ Χρήση της έννοιας
- ✧ Περιλαμβάνει ομάδα διαταραχών

Διάχυτες Διαταραχές της Ανάπτυξης (ICD-10)

- ✦ Αυτισμός της παιδικής ηλικίας
- ✦ Άτυπος αυτισμός
- ✦ Σύνδρομο Rett
- ✦ Άλλη αποργανωτική διαταραχή της παιδικής ηλικίας
- ✦ Διαταραχή υπερδραστηριότητας σχετιζόμενη με νοητική καθυστέρηση & στερεότυπες κινήσεις
- ✦ Σύνδρομο Asperger
- ✦ Άλλες διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές
- ✦ Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή μη καθοριζόμενη

Διάχυτες Διαταραχές της Ανάπτυξης (DSM-IV)

- ✦ Αυτιστική διαταραχή
- ✦ Διαταραχή του Rett
- ✦ Αποδιοργανωτική διαταραχή παιδικής ηλικίας
- ✦ Σύνδρομο του Asperger
- ✦ Διάχυτη διαταραχή της ανάπτυξης - μη ειδικά καθοριζόμενη (άτυπος αυτισμός)

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Wing: Τριάδα Μειονεξιών

-
- ✦ Κοινωνική συναλλαγή: Εξαιρετικά αργή και αποκλίνουσα ανάπτυξη κοινωνικότητας, ιδιαίτερα της διαπροσωπικής επαφής. Υπάρχει όμως ποικιλία: αποφυγή επαφής, παθητική, ενεργητική αλλά παράδοξη.
  - ✦ Γλώσσα και Επικοινωνία: Επιβράδυνση και απόκλιση της λεκτικής και μη-λεκτικής επικοινωνίας. Διαταραχή στις σημασιολογικής & πραγματολογικής χρήσης της γλώσσας.
  - ✦ Σκέψη και Συμπεριφορά: Έλλειψη φαντασίας, ανελαστικότητα σκέψης και συμπεριφοράς. Τελετουργική συμπεριφορά, ανάγκη οι ρουτίνες να επαναλαμβάνονται. Μεγάλη επιβράδυνση ή απουσία «παιχνιδιού προσποίησης».

Κλινική οντότητα του Αυτισμού

Κριτήρια DSM-IV

**Α. Ποιοτική Έκπτωση στην Κοινωνική
Συναλλαγή**

Β. Ποιοτική Έκπτωση στην Επικοινωνία

**Γ. Περιορισμένα, Επαναληπτικά &
Στερεότυπα Πρότυπα Συμπεριφοράς,
Ενδιαφερόντων & Δραστηριοτήτων**

Α. Ποιοτική Έκπτωση στην Κοινωνική Συναλλαγή

- A₁** Σημαντική έκπτωση στη χρήση πολλαπλών εξωλεκτικών συμπεριφορών (βλεμματική επαφή, εκφράσεις του προσώπου, στάση του σώματος, χειρονομίες) που ρυθμίζουν την κοινωνική συναλλαγή.
- A₂** Αποτυχία στην ανάπτυξη σχέσεων με συνομηλίκους, κατάλληλων για το αναπτυξιακό του επίπεδο.
- A₃** Έλλειψη αυθόρμητης επιδίωξης συμμετοχής σε απολαύσεις, ενδιαφέροντα ή επιτεύγματα με άλλους ανθρώπους.
- A₄** Έλλειψη κοινωνικής ή συγκινησιακής αμοιβαιότητας

Β. Ποιοτική Έκπτωση στην Επικοινωνία

B₁ Καθυστέρηση ή ολική έλλειψη της ανάπτυξης της γλώσσας χωρίς προσπάθεια αντιστάθμισης με εναλλακτικούς τρόπους, όπως οι χειρονομίες ή η μιμική.

B₂ Έκπτωση της ικανότητας να αρχίσουν ή να διατηρήσουν μια συζήτηση με άλλους.

B₃ Στερεότυπη και επαναληπτική χρήση της γλώσσας ή χρήση ιδιοσυγκρασιακής γλώσσας.

B₄ Έλλειψη ποικίλλοντος, αυθόρμητου υποκριτικού παιχνιδιού με παίξιμο ρόλων ή κοινωνική μίμηση, κατάλληλων για το αναπτυξιακό του επίπεδο.

Γ. Περιορισμένα, Επαναληπτικά & Στερεότυπα Πρότυπα Συμπεριφοράς, Ενδιαφερόντων & Δραστηριοτήτων

- Γ₁ Περιγεγραμμένη ενασχόληση με ένα ή περισσότερα στερεότυπα και περιορισμένα ενδιαφέροντα, με παθολογική ένταση ή εστίαση.
- Γ₂ Προφανώς άκαμπτη εμμονή σε ειδικές, μη λειτουργικές συνήθειες ή τελετουργίες.
- Γ₃ Στερεότυποι και επαναληπτικοί κινητικοί μανιερισμοί όπως πτερυγισμοί ή περιστροφές των χεριών ή των δακτύλων ή σύνθετες κινήσεις όλου του σώματος.
- Γ₄ Επίμονη ενασχόληση με τμήματα των αντικειμένων

Σύνδρομο Asperger

Wing

-
- ✧ **Ομιλία:** Συνήθως χωρίς επιβράδυνση και πάντως αναπτύσσουν καλές τυπικές γλωσσικές δεξιότητες. Υπάρχουν όμως παραδοξότητες στο περιεχόμενο και στερεοτυπικός ο όλος τρόπος.
  - ✧ **Μη-λεκτική επικοινωνία:** φτωχή έκφραση προσώπου, μονότονη φωνή ή χωρίς προσωδία, ακατάλληλες στάσεις.
  - ✧ **Κοινωνική συναλλαγή:** χωρίς αμοιβαιότητα, χωρίς empathy.
  - ✧ **Αντίσταση στην αλλαγή:** αντλούν ευχαρίστηση από επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες.
  - ✧ **Κίνηση:** αδεξιότητα, κακός συντονισμός, πλαδαρότητα (και στο βάδισμα), μερικές φορές στερεοτυπίες.
  - ✧ **Δεξιότητες και ενδιαφέροντα:** καλή μηχανική μνήμη (ή και άλλα απροσδόκητα «ταλέντα»), άλλα περιορισμένα και «δικά τους» ενδιαφέροντα που παίρνουν χαρακτήρα εμμονής.

Σύνδρομο Asperger

Gilberg & Gilberg

-
1. Κοινωνικές Μειονεξίες – ακραία εγωκεντρικότητα (τουλάχιστον δύο)
    - (α) Δεν έχει την ικανότητα να κάνει αλληλεπίδραση με τους συνομήλικους
    - (β) Υπάρχει έλλειψη επιθυμίας για αλληλεπίδραση με συνομήλικους
    - (γ) Δεν μπορεί να εκτιμήσει τα κοινωνικά "πρέπει"
    - (δ) Συμπεριφορά αταίριαστη κοινωνικά και συναισθηματικά.

  2. Στενό Ενδιαφέρον (τουλάχιστον ένα)
    - (α) Αποκλείονται άλλες δραστηριότητες
    - (β) Επαναληπτική προσκόλληση
    - (γ) Μάλλον από συνήθεια παρά για το νόημα

  3. Επαναλαμβανόμενες ρουτίνες (τουλάχιστον ένα)
    - (α) Επιβάλλονται στον ίδιο τον εαυτό, σε πτυχές της καθημερινότητας
    - (β) Επιβάλλονται στους άλλους

Σύνδρομο Asperger

Gilberg & Gilberg

---

4. Ομιλία και γλωσσική συμπεριφορά με ασυνήθιστα χαρακτηριστικά (3)

- (α) Ανάπτυξη επιβραδυσμένη
- (β) Γλωσσική έκφραση πολύ καλή, που όμως είναι επιφανειακή
- (γ) Ομιλία τυπική – σχολαστική
- (δ) Προσωδία παράδοξη, χαρακτηριστικά φωνής ασυνήθιστα
- (ε) Στη συνομιλία, μειονεκτική κατανόηση που περιλαμβάνει λανθασμένες ερμηνείες λόγω κυριολεκτικής πρόσληψης μηνυμάτων

5. Προβλήματα στη μη-λεκτική επικοινωνία (τουλάχιστον ένα)

- (α) Περιορισμένη χρήση χειρονομιών
- (β) Αδεξιότητα στη μετάδοση με τη 'γλώσσα' του σώματος
- (γ) Περιορισμένη εκφραστική προσώπου
- (δ) Αταίριαστη εκφραστική
- (ε) Παράδοξο σκληρό βλέμμα

6. Κινητική αδεξιότητα

Στην νευρο-αναπτυξιακή εξέταση, η απόδοση είναι φτωχή.

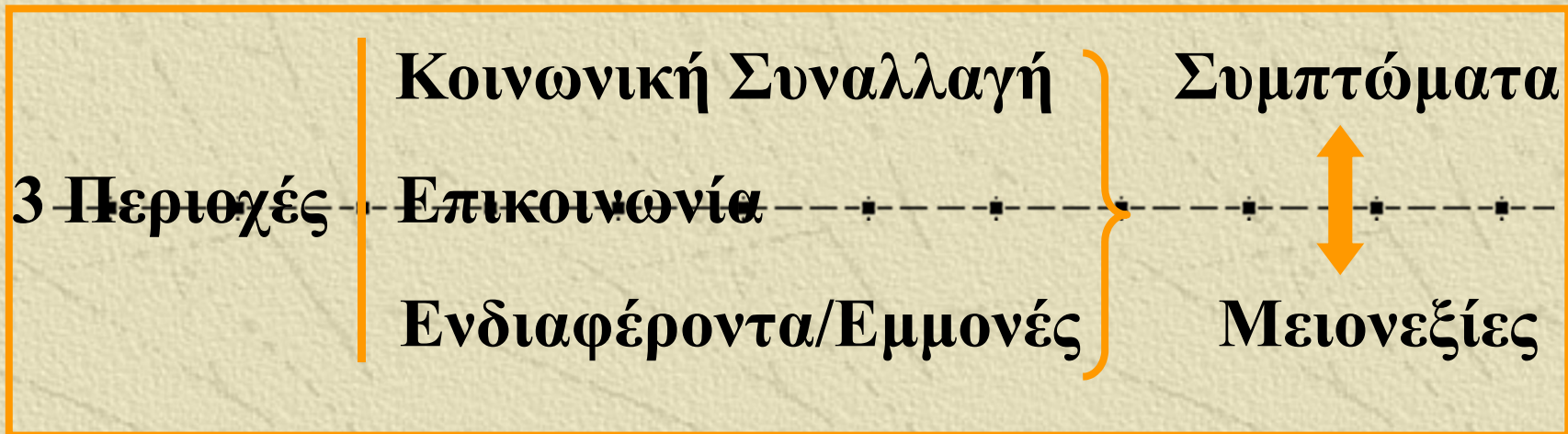
Διάχυτη Διαταραχή της Εξέλιξης ΜΠΑ – Άτυπος Αυτισμός

✧ Όψιμη έναρξη

✧ Λιγότερα συμπτώματα από τα απαιτούμενα για τη διάγνωση ή περιορισμός τους σε ένα μόνο τομέα

✧ Ποικίλη λειτουργικότητα

Διάχυτες Διαταραχές Ανάπτυξης

Πρωτοτυπική ΔΔΑ : Αυτιστική Διαταραχή

Παρεμφερές Πρότυπο : Asperger

Χωρίς Πρότυπο : ΔΔΕ-ΜΠΑ (PDD-NOS)

Φ
Α
Σ
Μ
Α

Επιδημιολογία

- ✦ (Τυπικός Αυτισμός : 5 / 10.000)
- ✦ Αυτιστική Διαταραχή : 10-30 / 10.000
- ✦ Asperger : 20-50 / 10.000
- ✦ Αυτιστικό Φάσμα : 50-80 / 10.000
- ✦ Αυτισμός & Ν.Κ : 10-25%
- ✦ Ν.Κ. & Φάσμα : 35%
- ✦ Αυτισμός & Επιληψία : 5-10%

Επίπτωση στο φύλο

- ✦ Σταθερή προτίμηση στα αγόρια 3-4 / 1
- ✦ Όσο χαμηλώνει η νοημοσύνη η διαφορά μειώνεται
- ✦ Asperger η διαφορά μεγαλώνει

Αρχές Διάγνωσης (1)

- ✦ Απουσία παθολογικού συμπτώματος
- ✦ Απαιτείται ταυτόχρονη παρουσία επαρκών συμπτωμάτων και από τις 3 περιοχές
- ✦ Τα κριτήρια δεν εξαντλούν το εύρος των συμπεριφορών
- ✦ Αλλαγές κατά τη φυσική πορεία της Δ.

Αρχές Διάγνωσης (2)

- ✦ **Ιδιαίτερες δυσκολίες στα μικρά παιδιά, στην υψηλή λειτουργικότητα και στη πολύ χαμηλή νοημοσύνη**
- ✦ **Αναλυτικό αναπτυξιακό ιστορικό (ADI)**
- ✦ **Παρατήρηση (CARS - ADOS)**
- ✦ **Κλινική Εμπειρία**

Αξιολόγηση

- ✦ Εξατομικευμένη (PEP-R)
- ✦ Λογοθεραπευτική
- ✦ Εργοθεραπευτική
- ✦ Γνωσιακή (WISC-III, Leiter-R, κ.α)
- ✦ Μαθησιακή
- ✦ Λειτουργική (Vineland)

Διαφορική Διάγνωση – Συννοσηρότητα (1)

✦ **Νοητική Καθυστέρηση**

✦ **Δυσφασίες / Σημασιολογική-
Πραγματολογική διαταραχή**

✦ **Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής
και Υπερκινητικότητας**

Διαφορική Διάγνωση – Συννοσηρότητα (2)

- ✦ **Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή**
- ✦ **Αποφευκτική Διαταραχή – PDA**
- ✦ **Εκλεκτική αλαλία**
- ✦ **Διαταραχή Tourette**
- ✦ **Ψυχώσεις**

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ (1)

-
- ✦ **Συνύπαρξη με γνωστά νοσήματα και ιατρικές καταστάσεις (5%)**
  - ✦ **Χρωμοσωμικές ανωμαλίες**
  - ✦ **Συγγενείς λοιμώξεις**
  - ✦ **Βρεφικοί σπασμοί**
  - ✦ **Συνύπαρξη με αισθητηριακές μειονεξίες**

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ (2)

- ✦ **Ευρήματα στον παρακλινικό έλεγχο**
- ✦ **Συσχέτιση με την επιληψία**
- ✦ **Συσχέτιση με Νοητική Καθυστέρηση**
- ✦ **Διαφορά ως προς το φύλλο**
- ✦ **Συσχέτιση με προσβολές του ΚΝΣ από τραύμα ή εγκεφαλίτιδα**

ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

-
- ✦ Εμφάνιση αυτισμού στα αδέλφια (8%)
  - ✦ Μελέτες διδύμων (93% vs 10%)
  - ✦ Μελέτες οικογενειών

**Η κληρονομησιμότητα του Αυτισμού
είναι 93%**

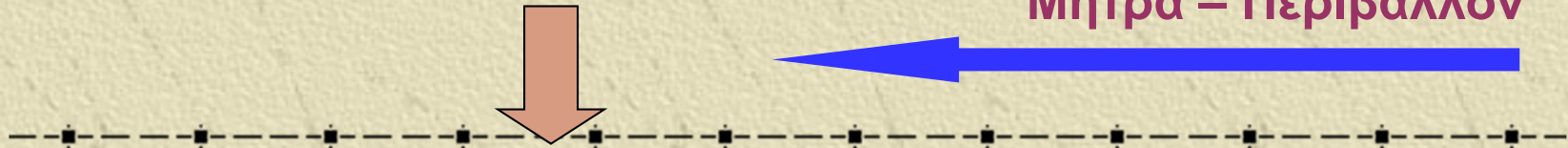
Αιτιολογικοί Παράγοντες

-
- ✦ **Γενετικοί παράγοντες**
  - ✦ **Συγγενείς – κατά την εγκυμοσύνη**
  - ✦ **Περιγεννητικά συμβάματα *(ίσως και ανάποδα)***
  - ✦ **Μετά τη γέννηση *(σπανίως)***

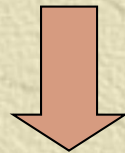
Γενετική Προδιάθεση

Μήτρα – Περιβάλλον

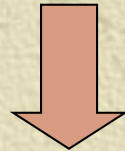
Επιγενετικά Φαινόμενα

(Μήτρα) – Περιβάλλον

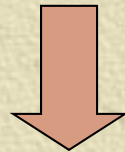
Λειτουργικοί Οδοί - Νευροδιαβιβαστές

Περιβάλλον

Γνωσιακό Προφίλ (Cognition)

Περιβάλλον

Συμπεριφορικός Φαινότυπος

Κοινωνικό πλαίσιο – Περιβάλλον

**Ο Αυτισμός είναι μια
Νευροαναπτυξιακή Διαταραχή
στα πλαίσια της οποίας Γνωσιακές
δυσλειτουργίες παίζουν ένα
καθοριστικό ρόλο και στην
αιτιολογία της οποίας οι γενετικοί
παράγοντες φαίνεται να είναι οι
πιο σημαντικοί.**

Bailey, Phillips & Rutter